

κτίνες άντανακλῶνται εἰς τοῦ πάγου τὰ πρίσματα, τὰ λαμπρότερα τῆς Ἰριδος προσλαμβάνουσαι χρώματα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐκ πιτυόνων, ἀρκεύθων, σημυδῶν, ἐλατῶν καὶ δρυῶν κατηνησιμένων Μελάνων δρυμῶν τιτανοῦχοι ἀνίσχουσι σκόπελοι ὑπὸ διαφόρων ὀρυκτῶν κεκαλυμμένοι χρωμάτων. Χείμαρροι ἐκ τῶν κολοσσικίων καταρρέοντες ὑψωμάτων μετὰ πατάγου ἐκχύνονται, εἰς τὸν μυχὸν τῶν κοιλάδων κυλιόμενοι, ἐν ᾧ προσωτέρῳ τοῦ τάφου καλύπτει τὰ πέριξ τῶν ἐκ βασάλτου κορυφῶν τῶν ὀρέων σιγὴ, νυκτὸς μόνον ἐν μέσῳ τῶν αἰωνίων χιόνων ὑπὸ τῶν κορυφῶν θωὸς διακοπτομένη. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ σιγὴ αὕτη εἶναι σύνθημα ἀναχωρήσεως τῶν δαιμόνων εἰς ὑψιλοτέραις χώραις, ἔνθα ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τὰ νυκτερινὰ αὐτῶν συγκροτοῦσι πανδαυμόνια, καθὰ ἡ δημόδης εὐπιστία παραδέχεται. Συνήθως τολμηρὸς ὀρεσίβιος περιφρονῶν τῶν γερόντων τὰς συμβουλὰς τολμᾷ καὶ ὑπερβίνει τῆς καλύψεως αὐτοῦ τὸν οὐδὸν καὶ βλέμμα βέβηλον ἐπὶ τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως φέρει· κατὰ δὲ τὴν ἐπίσημον ὥραν, καθ' ἣν αἱ ὑπόλευκοι τῆς σελήνης ἀκτίνες ἀμφιταλαντεύονται ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν τοῦ Καυκάσου κρημνῶν, γραμμὴν γιγαντιαίων φασμάτων εἰς τὰ ἀέρια πελάγη τὴν λευκὴν αὐτῶν τινασσόντων κόμην βλέπει τότε τῆς ἐρήμου τὸ τέκνον. Ἐνίοτε ἐν τῷ μέσῳ τῶν φασμάτων τούτων εὐρίσκεται νεῶν, ἐκ λίνου ποδῆρη περιβεβλημένη ἐνδυμασίαν, καὶ ἡ κόρη αὕτη εἶναι τὸ θῦμα, αὗ τὸ αἶμα χρησιμεύσει εἰς τὰ ὑποχθόνια πνεύματα διὰ τὴν συντέλεσιν τῶν γοητειῶν αὐτῶν.

ΟΙ ΕΝ ΚΟΥΡΑΙΣΤΑΝ ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΟΙ.

Ὡς ἐκ τῆς σπουδαίας σημασίας ἣν εἰς δίδονται πρὸς πᾶν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, οὐδὲν ἄπορον ὅτι ὁ τυχὼν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡδυνήθη νὰ ἐξελέγξῃ τὴν θέσιν, ἔστω καὶ μέρος, τῶν κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας Χριστιανῶν ἐπίθιματ' νὰ μεταδώτῃ τῇ δημοσίᾳ τὰς περὶ τούτου γνώσεις αὐτοῦ. Εἰς ὁμοίου αἰσθήματος προτρέπόμενος καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος κ. Κούτς ἐξέδωκε σύγγραμμα, ἐν ᾧ περιγράφει τὴν κατὰ τὸ 1876 ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν Νεστοριανῶν χριστιανῶν. Κατὰ τὸν κ. Κούτς οἱ τὰ ὄρη τοῦ Κουρδιστάν οἰκοῦντες Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἦσαν ἄγνωστοι σχεδὸν εἰς ἡμᾶς μέχρι τοῦ 1834. Τούτους περιέβαλλον πανταχόθεν φυλαὶ Κούρδων, ὧν ὁ ἄγιος χαρακτήρ καὶ αἱ παράνομοι πράξεις καθίστων τὴν χώραν ἀπρόσιτον εἰς πάντα εὐρωπαϊκὸν περιηγητὴν.

Ἀλλὰ τῷ 1834 ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἐπέστεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς ἐπὶ πασῶν τῶν φυλῶν τούτων, τῶν τε Κουρδικῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν. Τῷ 1835 ἐγένετο ἐκδρομὴ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐφράτου, καθ' ἣν Ἀγγλοὶ ἡδυνήθησαν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ὀρέων τοῦ Κουρδιστάν. Ἡ δημοσίευσίς τῶν ἀφηγήσεων τῶν μελῶν τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, προεκάλεσεν ἐν Ἀγγλίᾳ μέγα διάφορον ὑπὲρ τῶν λειψάνων τούτων τοῦ ἀρχαίου χριστιανισμοῦ, ἃ περ ἐπὶ τοσούτον χρόνον διετέλουν μεμονωμένα καὶ ἐγκαταλελειμμένα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀρεινῆς αὐτῶν ἀδιασείστου πίστεως. Συνεπείχ τοῦ διαφόρου τούτου ἡ Βασιλικὴ Γεωγραφικὴ Ἑταιρίᾳ καὶ ἡ Ἑταιρίᾳ τῶν χριστιανικῶν γνώσεων κατέβαλον τῷ 1838 εἰς ἡμισείας τὴν δαπάνην ἰδιαίτερας ἀποστολῆς εἰς Κουρδιστάν, τῆς περιγραφῆς ἐδημοσίευσεν ὁ συνοδεύσας τὰς ἀποστολὰς κ. Αἰνσθόρθ ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Περιηγήσεις καὶ ἀναζητήσεις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Μισσοποταμίᾳ, Χαλδαίᾳ καὶ Ἀρμενίᾳ». Ἑτέρα ἐκδρομὴ ἐγένετο τῷ 1842 θρησκευτικὸν ἔχουσα χαρακτῆρα κατ' αἴτησιν τοῦ πατριάρχου τῶν Νεστοριανῶν Μάρ Σιμοὺν καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, αἰτησάντων ὅπως κληρικὸς τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἔλθῃ ἐν μέσῳ αὐτῶν πρὸς ἀνατροπὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.

Ἐκτοτε ἐγένοντο ἐκκλήσεις τινὲς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μέχρι τοῦ 1868, ὅτε οἱ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Οὐρουμιά οἰκοῦντες ἀπηύθυναν πρὸς τὸν πρῶτον ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας ἀναφορὰν, ἣν ὁ ῥηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἱκανοποιήσῃ ἕνεκα τοῦ προώρου αὐτοῦ θανάτου, οὐχ ἥττον δὲ μὴς ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ κ. Κούτς κατὰ τὸ 1876. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ πονήματος αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἀρῇ γεῖται τὴν ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Καίρου μετάβασιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Πόρτ-Σαῖδ εἰς Ἀλεξανδρέτταν, ὅπου ἐν ἀνεχώρητε κατευθυνόμενος εἰς Χαλέπιον. Τὸν κ. Κούτς συνοδεύον ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ εἰς Νεστοριανὸς διάκονος, Γεώργιος τοῦνομα, ὅστις ἐπὶ διατίαν διέμεινεν ἐν Ἀγγλίᾳ, κατεῖχε δὲ θέσιν ἐρμηνέως παρὰ τοῖς συνοδικόποις αὐτοῦ. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ διαφοραὶ σκηναὶ, ἃς ὁ κ. Κούτς περιγράφει, κάλλιστα εἰσὶ πρὸ πολλοῦ γνωσταὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ. Πραγματικῶς χάριν, λέγει περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀποβάσεως αὐτοῦ ὅτι «Εἰ καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ πρώτη ἡμέρα ἤθελεν εἶσθαι ἡμέρα ἐκπλήξεων, οὐδόλως ἦν παρεσκευασμένος πρὸς τὸ μέγα διάφορον τῶν εἰς τὰ βλέμματα αὐτοῦ παρισταμένων θαυμάτων. Τὰ βιβλία, αἱ εἰκόνες καὶ αἱ φωτογραφίαι ἀνίκανοὶ εἰσι νὰ προδιαθέσωσι πρὸς τὸ πραγματικόν.

Ἐνόμιζε τις ὅτι εὐρίσκετο ἐν μέσῳ σκηνῶν τῶν ἀραδικῶν μύθων. Ἦττον ὅμως εὐχάριστον ἐντύπωσιν ἀφῆκαν αὐτῷ αἱ ἀνατολικαὶ σκηναί, ὅτε ἀφίκετο ἡ συνοδία εἰς Χαλέπιον. ὅπου ἡ εὐρεσις καταλύματος ἦν δυσκολωτάτη. Εἰς τὰς μεμακρυσμένας πόλεις τῆς Ἀνατολῆς δὲν ὑπάρχουσι ξενοδοχεῖα, ὥστε ἠναγκάσθη ν' ἀπευθυνθῇ εἰς τὸν ἄγγλον πρόξερον κ. Σκλιν, ὅστις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς κυρίαν τινα Κλεοπάς, ὅπου εὐτυχῶς ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἀναπαυτικὸν κατάλυμα κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον. Ἀκριβεστάτη περιγραφή τῆς τε οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δωματίων πρὸς χρῆσιν τῶν μετὰ ταῦτα περιηγηθησομένων τὰς χώρας ἐκείνας ἀπαντᾷ ἐν τῇ βιβλίῳ τοῦ κ. Κούτς. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει λεπτομερέστερον ἰσως τοῦ δέοντος τὰς μικρὰς δυσκολίας, ἃς ξένοι περιηγηταὶ ἀπαντῶσιν ἐν Ἀνατολῇ. Ἐν Χαλεπίῳ ὅμως ἦν πάντῃ ἀπηλλαγμένος τῶν μικρῶν τούτων δυσχερειῶν καθότι ἐγευμάτιζε καθ' ἑκάστην μετὰ τοῦ προξένου, παρ' οὗ ἤκουσε καὶ πολλὰ ἀνέκδοτα δι' ὧν δύναται τις νὰ γνωρίσῃ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν Συρίων. Ἐκ δὲ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παρατηρήσεων ὁ κ. Κούτς ἀφίκετο εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι «τὰ πράγματα ἐν Ἀνατολῇ ἔχουσιν ὅλως ἀντιθέτως ἢ ἐν τῇ Δύσει» καὶ πολλὰ ἐπάγεται πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γνώμης ταύτης. Ἡ ἐκ Χαλεπίου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν προέλασις αὐτοῦ ὑπῆρξε μονότονος καὶ κοπιαστικὴ, κατὰ δὲ τὴν διάβασιν τῶν ἐκτεταμένων πεδιάδων αὐτὸς τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ πολλάκις ἔπαθον τὴν ὑγίαν. Ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν, ἣτις ἄγει εἰς Κοχάνην διὰ τοῦ Βερεδζίκ, τῆς Οὐρφας, τῆς Ἀμίδης (Διαρβεκίρ), τῆς Βιτλίδας καὶ τοῦ Βάν. Ἡ Κοχάνη κεῖται ἐπὶ ὄροπεδίου ὑπερκειμένου μικρᾷς κειλάδος μεταξὺ τῶν ὀρέων τοῦ Κουρδιστάν, εἶναι δὲ τὸ κέντρον φυλῆς τινοῦ Νεσοριζνῶν ζώντων ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. Ἡ ἑτέρα φυλὴ, ἡ τὴν κειλάδα τοῦ Οὐρουμιά οἱ κοῦσα, εἶναι ὑποταγμένη εἰς τὸν Σάχην τῆς Περσίας. Ὁ κ. Κούτς ἐστάθη ἐν ἀπάσαις ταῖς μνημονευθείσαις πόλεσι ἐκλέγων τὰ ἐκτὸς τῶν πόλεων ὑψηλότερα σημεῖα. ὅπως στήσῃ τὰς ἑαυτοῦ σκηναίς. Περιέρχους τινὰς παραδόσεις καὶ γεγονότα διηγείται περὶ τῆς Οὐρφας (Οὐρ τῶν Χαλδαίων), ἣτις κατὰ τὰς ἐγχωρίους παραδόσεις ὑπῆρξε μία τῶν πόλεων τῆς πρώτης μοναρχίας. Τὰ ὀνόματα τοῦ Νεμβρώδ καὶ τοῦ Ἀβραάμ εἰσι συνδεδεμένα μετὰ τῶν παροδόσεων, τοῦ φυσικοῦ τῆς χώρας σχηματισμοῦ καὶ τῶν περιέργων ἀρχαιοτήτων τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ κυριώτερον πλεονέκτημα τῆς χώρας εἶναι ὡραία καὶ ἄφθονος πηγὴ ὕδατος ἀναδύουσα ἐκ φάραγγος ἑμεταξὺ δύο κορυφῶν τοῦ ὄρους Δ'εθ'ελ Νιμρώδ. Κατὰ τὰς ἐπιτοπίους παραδόσεις, ὁ βασι-

λεὺς Νεμβρώδ ἐκρήμισε τὸν Ἀβραάμ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ὅπερ ἐξήρχετο ἐκ τῆς φάραγγος ὅπου κεῖται νῦν ἡ πηγὴ· ἀλλ' ὃ τοῦ θαύματος! τὸ πῦρ μετετρέπη ἀμέσως εἰς ὕδωρ, καὶ τὰ φρύγανα εἰς ἰχθύας καὶ οὕτως ὁ Ἀβραάμ ἐσώθη. Οἱ ἰχθύες οὗτοι θεωροῦνται ἱεροί, οἱ δ' ἐπισκεπτόμενοι τὸν πηγὴν ἀγοράζουσιν ἀραβόσιτον ἐπὶ ταύτῃ πωλούμενον ὅπως δρίψωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς ἰχθύας. Καὶ ἡ μὲν ἀξίωσις τῶν κατοίκων τῆς Οὐρφας ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἡ ἀρχαία Οὐρ τῶν Χαλδαίων διαφιλονικεῖται ὑπὸ τινων· ἀλλ' ὅμως βέβαιον εἶναι ὅτι σπουδαιότατη ὑπῆρξεν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλεσσ. Οὕτω δὲ μία τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ χριστιανισμοῦ παραδόσεων καὶ διαφοραγεγονότα τῶν σταυροφοριῶν ἀνάγονται εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἣτις μέγα παρέχει διάφορον ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν Νεστοριανῶν.

Ἡ Διαρβεκίρ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς βραχώδους ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος ἐκτιπμένη, περιβάλλεται ἀνατολικῶς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου. Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἀξιωμακονεούτων λειψάνων τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων περικλείει ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ Οὐρφα, μεγίστην δεξαμενὴν μεθ' ἑρῶν ἰχθύων, εἰς ἣν ῥέουσιν ἀφθονοὶ πηγαί. Ὁ δεισιδαίμων σεβασμὸς δὲν ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς ἰχθύας τῶν δεξαμενῶν τούτων φαίνεται ὅτι εἶναι λείψανον ἀρχαίας λατρείας ἰχθυομύθου θεοῦ ἐπικρατησάτης ἐν Μεσοποταμίᾳ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Φιλισταίοις καὶ Αἰγυπτίοις.

Τὴν Βιτλίδα περιγράφει ὁ κ. Κούτς ὡς ἀνεγειρομένην ἐπὶ τῶν ἀποτόμων κλιτύων ἀχανοῦς παρόδου. Ἐλαχίστας ὅμως δίδει πληροφορίας περὶ τοῦ ἰδιαίτερου χαρακτῆρος τῶν κατοίκων καὶ ἐν γένει τῆς πόλεως, ὅτι κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν αὐτὸς τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ ἡσθένησαν. Τὸ κυριώτερον τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Βάν εἶναι ἡ μεγάλη ἀλυρὰ λίμνη παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ πόλις. Καὶ ὅμως ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ πολυπληθεῖς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ βράχου ἐφ' οὗ ὠκοδόμηται τὸ φρούριον σπήλαια, ἅπερ ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Λαγνάρδου καὶ ἄλλων περιηγητῶν. Ἀλλ' αἱ λεπτομέρειαι αὐταί, ὡς καὶ τὰ διάφορα τῆς περιουδεῖας συμβάντα, εἰσὶ ξένα πρὸς τὸ κύριον τοῦ πονήματος θέμα, ὅπερ κυρίως πραγματεύεται περὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς νῦν καταστάσεως τῶν Νεστοριανῶν. Ὁ κ. Κούτς, μόνον μετὰ τὴν εἰς Κοχάνην ἀφίξιν αὐτὸν ὁ ἄγεται σπουδαίως πραγματευόμενος, περὶ αὐτῶν. Ἐν πρώτοις δίδωσι προκαταρκτικῶς ἱστορίαν τῆς φυλῆς ἣς προηγείται σύντομος ἐπιθεώρησις τῆς ὁρητικῆς τυχῆς τοῦ κόσμου καταστάσεως κατὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, ὅτε ἔλα περίπου

αἰῶνα μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Κωνσταντίνου ὁ χριστιανισμὸς κατέστη ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀκολουθῶς περιγράφει δι' ὁλίγων τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν Ἀρμενίᾳ, ἣτις ἐγένετο, κατ' αὐτὸν, τὸ πρῶτον χριστιανικὸν βασίλειον, μεταβαίνει εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς Περσίας, Αἰγύπτου, Ἀφρικῆς, Ἀντιοχείας, Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως. «Αἱ ἀξιώσεις, λέγει, τῆς Ῥώμης, ὅπως καθέδρα ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἦσαν εἰσέτι ἐλάχισται», ἐνῷ ἡ ἐν Κων/πόλει Ἐκκλησία θρηνοῦσα εἴ τι τὸν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἔζη ἡσύχω· ὑπὸ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ Ἀτικὸν καὶ Σισίνιον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου, τῷ 428, ὅτε μοναχὸς ἐξ Ἀντιοχείας, Νεστόριος τοῦνομα, ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ὡς ἀρχιεπίσκοπος τῆς πόλεως τκύτης».

Μετὰ ταῦτα περιγράφει τὰς διαφωνίας αἵτινες προσέκυψαν ἐκ τῶν αἱρέσεων τοῦ Ἀρείου καὶ Νεστορίου, τὰς δὲ ἀρχὰς τῆς τοῦ Νεστορίου αἱρέσεως περιγράφει ὡδὲ πως. — «Εἷς τῶν κληρικῶν οὗτος ὁ Νεστόριος εἶχε παλαιάθει μεθ' ἑαυτοῦ ἐξ Ἀντιοχείας, ἔκρινε καλὸν νὰ κακίστη ἀπὸ τοῦ ἁμθωνος τῆς ἐκκλησίας τὴν λέξιν Θεοτόκος, ἥτις πολλὴ ἐγένετο χρήσις πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς Παρθένου».

Τὴν λέξιν ταύτην μεταχειρίσθησαν οἱ ἀριστοὶ τῶν θεολόγων τῶν προγενεστέρων χρόνων, ἐννοοῦντες ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία μετέδωκεν εἰς τὸν ὑπ' αὐτῆς τεχθέντα οὐχὶ τὴν θεῖαν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην, μεθ' ἧς συνηνώθη ἡ θεία ἅμα τῇ συλλήψει τῆς ἀνθρωπίνης, ὥστε ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου ἦν ταῦτοχρόνως Θεὸς τε καὶ ἄνθρωπος. Καὶ οἱ μὲν Σύροι ἐφρόνουν ὅτι ἡ λέξις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τῆς αἱρέσεως τοῦ Ἀπολλοναρίου σύγχυσιν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης τοῦ Ἰησοῦ φύσεως, οἱ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσὶ μίζον ὅτι τὸ στερεῖσαι τὴν Παναγίαν τοῦ τίτλου τῆς Θεοτόκου ἦν ταῦτὸν ὡς εἰ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία περὶ τῆς θείας φύσεως τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ὁ Νεστόριος ὑπεστήριξε τὸν φίλον αὐτοῦ. — «Επειὶ δὲ τοῦτου ἐκηρύχθη αἱρετικὸς, ἡ δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος ἀπεφάσισε τὴν καθάρεσιν αὐτοῦ. Ἐφεςίς τῆς ἀποφάσεως τῆς συνόδου ἐγένετο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, διότι ὡς διευχρίζοντο οἱ περὶ τὸν Νεστόριον, πολλοὶ τῶν μελῶν τῆς συνόδου δὲν ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς βραδείας αὐτῶν ἀρίστως. Ὁ αὐτοκράτωρ ὁμοίως οὐδεμίαν ἀπερήνατο γνώμην. Ἡ σύνοδος ἐν τούτοις ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς τρίτη οἰκουμένης Σύνοδος, ἡ δ' ἀπόφασις αὐτῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐθεωρήθη ὡς ὀρθή. Ἀλλ' οἱ Νεστορικανοὶ ἀρνοῦνται ὅτι ὁ Νεστόριος ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐκτῶν ἐκκλησίας, λέγοντες ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν προγόνων αὐτῶν διὰδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν τριῶν

μάγων, οἵτινες ὑπὸ ἀστέρος ὁδηγούμενοι ἦλθον ὅπως προεικονίσωσι τὸ βρέφος Ἰησοῦν. Ὁ διευχρισμὸς οὗτος, λέγει ὁ κ. Κούτς, φαίνεται πως παράδοξος ἀλλὰ μικρὰ σιέψις δεικνύει ὅτι δὲν ἀνάμεθα νὰ διαφεύσωμεν αὐτόν. Περιεργατάτας λεπτομερείας ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ὁ ἄγγλος ἱεραπόστολος ἀναφερομένας εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν Νεστορικῶν ἱστορίαν.

Μεταξὺ ἄλλων οὗτοι θεωροῦσι τὸν ἅγιον Θωμᾶν ὡς τὸν ἰδιαίτερον τῆς Ἀνατολῆς ἀπόστολον· τὴν δὲ καθέδρυσιν τῆς ἰδιαίτερας αὐτῶν ἐκκλησίας ἀποδίδουσι τῷ Θαδδαίῳ, ὅστις ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐβδομήκοντα, καὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Μακκῇ, ὃν θεωροῦσιν ὡς τὸν πρῶτον τῶν ἐπισκόπων καὶ οὗ πνευματικὸς νῦν διάδοχος ἐστὶ ὁ Μάρ Σιμόν. Τὴν ἐνεστώσαν τῆς φυλῆς κατάστασιν ἐξήτασεν ἐν Κοχάνη καὶ Οὐρουμιά διαμένων ὁ κ. Κούτς. Οἱ ἄνδρες εἰσὶ Ῥωμαῖοι καὶ καλοὶ ἱερόντες τὰς γραφικὰς σταλάς, αἵτινες εἰκονίζονται ἐν ταῖς χαλκογραφίαις δι' ὧν ὁ κ. Κούτς διεκόσμησε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐπίσκοποι μετὰ τῶν ἀκολουθητῶν αὐτῶν καὶ εἰκοσάδες τινὲς ἱερέων, ὡς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πρόκριτοι τῶν φυλῶν, προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ πατριάρχου συνήλθον πρὸς ὑπόδοχὴν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τῆς ἀπαντήσεως ἣν ὀφείλον νὰ δώσωσιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ.

Αἱ πληροφορίες, αἱ δὲ περιηγητικαὶ ἠδυνήθη νὰ λάβῃ, περιορίζονται εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς νεστοριανῆς ἱεραρχίας, ὅπως νῦν αὕτη ἔχει, ἀναφέρει δὲ καὶ ἀσκητὴν Ῥαβδὸν Ἰωαννᾶν καλούμενον, ὅστις ἔζη ἐν μέσῳ τῶν παρὰ τὴν Κοχάνην ὁρέων Ἐλαχίστας λεπτομερείας ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ἐν Οὐρουμιά περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Νεστορικῶν, ἀλλ' ἡ περιγραφὴ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν περιχώρων, ἣν ποιεῖται ὁ κ. Κούτς, ἱκανὸν παρέχει τὸ διάφορον ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως τῆς χώρας ταύτης. Ἐξ Οὐρουμιάς ὁ κ. Κούτς προήλκεν εἰς Ταυρίδα, Ἰούλιαν, Ἐριδὴν καὶ Τιφλίδα διευθυνόμενος εἰς Κων/πολιν· κλείει δὲ τὴν περιγραφὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ διὰ συντόμου κεφαλαίου ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ἐν αὐτῷ ὡς ἁπλοῦς παρατηρητὴς ἐκτίθησι κατὰ πότον οἱ ὀθωμανοὶ εἰσὶν ἰσχυρότεροι τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὰ ἐπαρχίας ἐκεῖνας. Αἱ ἐπιτόποι ἀρχαὶ ὑποστηρίζουσι πάντα αὐτοῦς, φρονεῖ δὲ ὅτι δύο ὑπάρχουσι τρόποι πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν Χριστιανῶν· ἢ διὰ τῆς καταστρεπτικῆς σταυροφορίας ἣν ἡ Ῥωσσία ἐπιχειρεῖ σήμερον, ἢ διὰ τῆς ἐκ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Σάχου ἐπιστροφῆς τῆς Ἀγγλίας ὅπως χωρηθῶσι προνόμια εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἀποστολὴ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας πρὸς ξένων μεγάλην θὰ ἐπέφερε βελτίωσιν, λέγει ὁ κύριος

Κούτς, διότι οὐδὲν ἐκίνητε τοιοῦτον τὸν θυμασμὸν αὐτοῦ, ὅσον ἡ προστασία ἦν πᾶς ἄγγλος σπουδαῖος δύναται νὰ παράσχη εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν κατοίκους καί περ μηδεμίαν κατέχων δημοσίαν θέσιν.

Ἐν τέλει τῆς πραγματείας αὐτοῦ ὁ κ. Κούτς ἐδημοσίευσε περικοπὴς τῆς ἐκθέσεως, ἣν ἀπηύθυνεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ὅπως κινήσῃ τὸ διάφορον τῶν ἄγγλων κληρικῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῶν Νεστοριανῶν.

ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΚΑ.

Ὅποιοί τινες ἦσαν καὶ πῶς ἔζων οἱ προπάτορες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Ὅποια μέσα τοῦ βίου εἶχον οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους, καθ' οὓς ἤρχισαν νὰ πολιτίζωνται; Ἐραγε τρώντι καὶ τρώγει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄρτον ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου του; Ἡ ἔρευνα καὶ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου δὲν εἶναι ματαιὰ ἐπιθυμία, εἶναι βαθεῖα τοῦ ἀνθρώπου ἀπκίτησις πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως. Φαντασθῶμεν τῇ ἀληθείᾳ, πῶς εὗρέθη ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν δημιουργίαν ἐστερημένος πνιτὸς ἐξωτερικοῦ μέσου τῆς τέχνης!

Ἡ ἰδέα αὕτη ἀπησχόλησε μεγάλως ποιητὰς καὶ φιλοσόφους καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας, ὧν ἔχομεν γραπτὰ μνημεῖα. Οἱ Ἕλληνες παρεδέχοντο πέντε γένη ἀνθρώπων ἢ πέντε αἰῶνας. Ὁ Ἡσίοδος (Ἑργ. Ἡμ. 109—176) λέγει:

Χρῦσεον μὲν πρῶτις αἰ γένος μερόπων ἀνθρώπων ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες· οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανόφ' ἐμβατίλευεν, ὥς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες, νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ διζύος.

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, χρυσέφ' οὔτε φυτὴν ἐναλίγκιον, οὔτε νόημα.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων χαλκείον ποίησ' οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον, ἐκ μελιῶν, δαινόν τε καὶ ὀμβριμον, οἷσιν Ἄρης ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες.

Ἀλλὰ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γὰρ κάλυψεν, αὐτίς ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πούλυβοτείρῃ Ζεὺς Κρανίδης ποίησε δίκαιότερον καὶ ἄρειον, ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, οἱ καλέονται ἡμίθεοι προτέρῃ γενεῇ κατ' ἀπίρονα γὰρ.

Μηκέτ' ἔπειτα ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοις μεταίναμι

ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι· νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἤμαρ παύσονται καμάτου καὶ διζύος οὐδέ τι νύκτωρ φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώπουσι μερίμνας· ἀλλ' ἔμπηξ καὶ τοῖσι μεμίζεται ἰσθλὰ κακοῖσι.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀναφέρουσιν αἰῶνα χρυσοῦν, ἀργυροῦν, χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν, δηλαδὴ τὸν ἰδικόν των, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες· ἀλλ' ἔμπηξ (λέγει ὁ Ἡσίοδος) γένος ἐστὶ σιδήρεον.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἡ ἰδέα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ πρὸ τῆς ἀπάτης τοῦ ὄφρου καὶ τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ, ὅτι πρόπαιλαι ὑπῆρξεν ὑψίστη εὐδαιμονία καὶ μακαριότης καὶ ἄλυπος ἀπόλαυσις τοῦ βίου, μεθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι βυθμηδὸν ἐξέπεσον εἰς χειρότεραν κατάστασιν, ἕως οὗ τελευταῖον ἦλθεν ὁ βίος, ὁ γνωστός ἡμῖν ἐκ τῆς ἱστορίας, μετὰ τῶν ἀγώνων, μόχθων καὶ ἡδονῶν. Ὁμοιώματα σχεδὸν ἐπειράθησαν καὶ οἱ φιλόσοφοι νὰ ἐννοήσωσι καὶ κατασκευάσωσι τοὺς παναρχαίους χρόνους· καὶ αὐτοὶ ἐπρέσβευσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παναρχίαν τινὰ εὐδαίμονα κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, μεθ' ἣν ἑτέραν ὀλιγώτερον εὐδαίμονα κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους.

Κατὰ τὴν ἐνεστώσαν ἐκατονταετηρίδα ἀντὶ τῶν πλασμάτων τῆς φαντασίας καὶ τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας ἡ ἐμδριθὴς καὶ σπουδαία ἔρευνα ἐτολμησε νὰ ἄρῃ τὸ κάλυμμα τῶν χρόνων, οἵτινες ἐφκίνοντο διὰ πνιτὸς τεθραμμένοι. Ἡδὲ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐκατονταετηρίδα ἐγένοντο τοιαῦτα ἀπόπειραι. Αἱ πολυάριθμοι Ῥοδινσωνιάδες καὶ αἱ παραπλήσια ποιήσεις, αἱ λίαν ἀρεταὶ εἰς τὰ πλήθη, δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡναγκασμένος νὰ ἐργάζεται μόνος καὶ καθ' ἑαυτόν. Καὶ αἱ τολμηραὶ ὑποθέσεις τοῦ Ρουσσώ καὶ Βόλντεῦ ταῦτά περίπου λέγουσι.

Πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις αὗται διήγειραν λίαν τὸ διάφορον ὑπὲρ τῆς παναρχαίας ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. ἤρχισαν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα μάλιστα νὰ πραγματεύωνται τὸ ζήτημα ἐπιστημονικῶς, ἡρῶν ησαν τὰ λείψανα τῶν παρωχημένων ἐκείνων χρόνων, κατέταζαν, πρέσβυλον αὐτὰ, ἐπειράθησαν δὲ νὰ ἐξαγάγωσι συμπεράσματα περὶ τῶν ἀπολωλόντων καὶ ἡμῖν ἀγνώστων τρόπων τοῦ βίου τῶν παναρχαίων ἐκείνων προπατόρων ἡμῶν. Κατὰ τὰς τρεῖς ὁμῶς τελευταίας δεκαετηρίδας, καθ' ἃς πλείστα πανάρχαια λείψανα ἀνεκαλύφθησαν, αἱ ἔρευναι ἐγένοντο σπουδαιότεραι καὶ σημαντικώτεραι καὶ κατέληξαν εἰς ψηλαφητὰ συμπεράσματα.